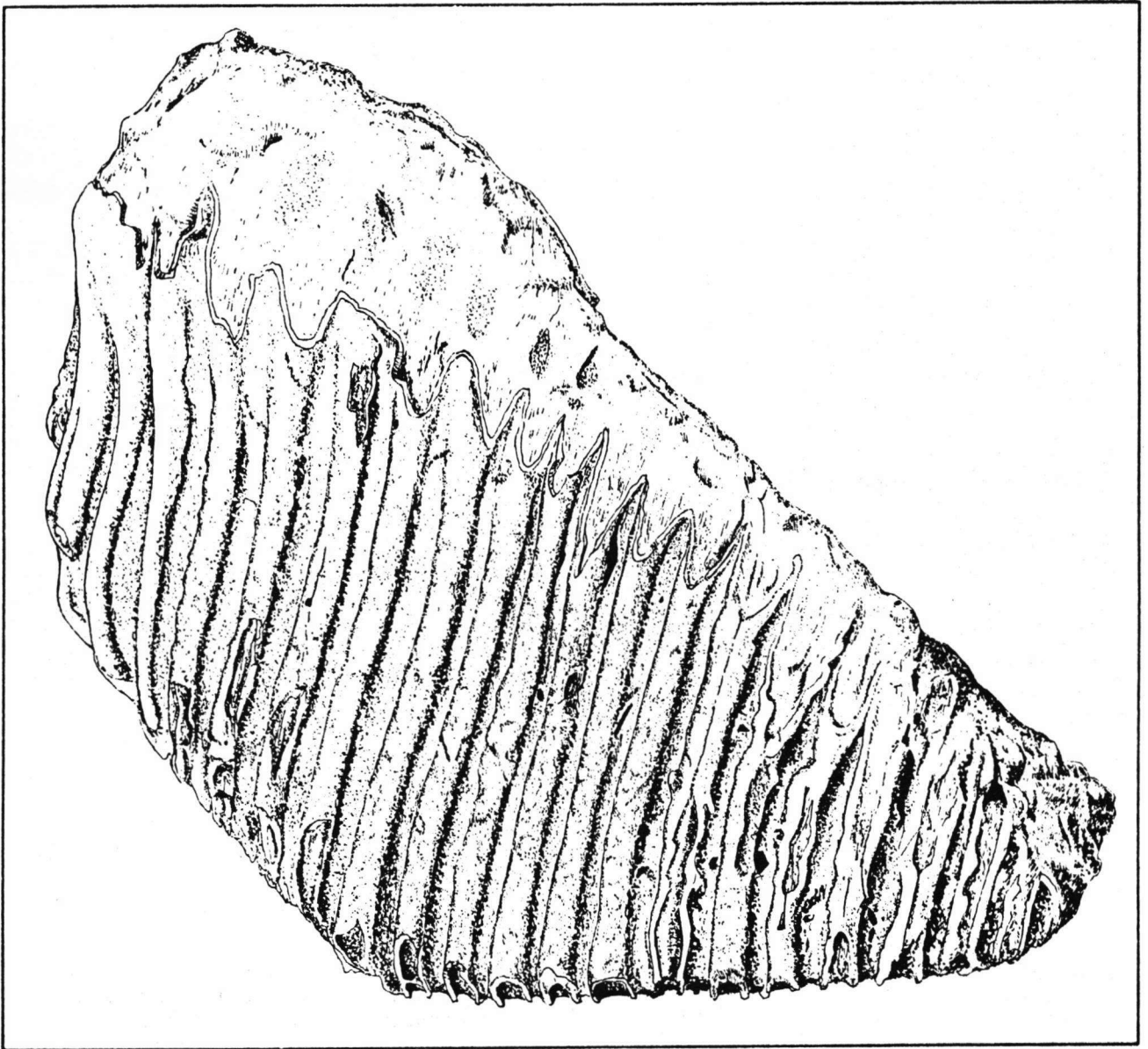

SIGNALEMENT VAN EEN DIMINUTIEVE M³ SUP. VAN EEN WOLHARIGE MAMMOET

HANS VAN ESSEN

Het interessante aan de afgebeelde M³ (uit de rechter bovenkaak) is zijn afmeting: dit van de Noordzeebodem afkomstige stuk is op ware grootte weergegeven en staat dus in sterke tegenstelling tot datgene, wat we qua formaat van een bovenkaaks-M³ gewend zijn (de omtrekken van veel grote exemplaren zouden op diverse plaatsen buiten deze pagina vallen). Kleine als deze worden *diminutief* genoemd. Dat het, om te beginnen, om een M³ gaat, valt op te maken uit het nog waarneembare aantal lamellen (20, incl. posterieure talon), dat boven het door MAGLIO (1973) opgegeven maximum voor M² (17) ligt. Omdat het anterieure uiteinde van de kies niet gaaf is, moet met een oorspronkelijk hoger aantal gerekend worden, wellicht 22 à 23. Het posterieure deel van de kies heeft ook niet die knik naar voren, die de vroegere aanwezigheid van een aanliggende M³ zou verraden. Ook om deze reden kan het dus geen M² zijn.

Het is vooral de gedrongenheid langs de lengte-as die de kies doet opvallen: de grootst meetbare kroonbreedte bedraagt 75 mm (bij lamel XVI) en doet dus niet onder voor die van normale of zelfs grote exemplaren. Het Decimeter Lamellen Interval (DLI), dat het gemiddelde aantal lamellen op 10 cm weergeeft - middels de formule: aantal lamellen x 100, gedeeld door de kieslengte in mm - ligt bij diminutieve kiezen dan ook langs de bovengrens. MAGLIO (1973) geeft voor *Mammuthus primigenius* over M1 tem. M3 een DLI van 7 - 12 op. Het hier beschreven exemplaar komt tot 12,2, maar kan nog worden overtroffen, zoals uit de literatuur blijkt: MUSIL (1968) noteert 13,3 voor een onderkaaks-M3 van de Nieuwsiberische Eilanden, waarvandaan ook een volledige schedel bekend is, die niet groter is dan 2/3 van de normale afmetingen. Door een aantal auteurs, waaronder MUSIL, wordt staande gehouden, dat het hier om een kleinere neventak in de ontwikkeling gaat, die in Rusland *M. primigenius minor* GROMOV gedoopt is. Er blijken overigens ook diminutieve molaren te bestaan waarvan het lamellen-aantal lager ligt dan bij normale kiezen. Zulke exemplaren vallen niet meer op door hun DLI, alleen nog door hun geringe afmetingen en hun dunne email. Grasduint u eens in uw collectie; er is misschien stof voor nader onderzoek.

LITERATUUR

- GUENTHER, E.W., 1954: Die diluvialen Elefanten aus dem Nord-Ostsee-Kanal. *Meyniana* 2
- MAGLIO, V.J., 1973: Origin and Evolution of the Elephantidae. Philadelphia (= Transactions of the American Philosophical Society, New Series 63, 3, 1-149)
- MUSIL, R., 1968: Die Mammutmolaren von Předmostí (ČSSR). Berlin (= Paläontologische Abhandlungen A, Bd. III, Heft 1, 1-192, 44Taf.)